

1STE TIJDVAK

MAVO

GESCHIEDENIS

2016

- OPGAVENBLAD
- WERKBLAD
- CORRECTIEVOORSCHRIFT

ARUBA

MAVO
2016

Tijdvak-1

30 mei

07.30 – 10.00

GESCHIEDENIS

Opgavenblad

Dit examen bestaat uit **52** vragen.

Voor dit examen zijn maximaal **73** punten te behalen.

Dit examen bestaat uit **15** bladzijden.

Bij dit examen hoort ook een werkblad.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

AANWIJZINGEN

Algemeen

- Je mag alleen schrijven met een pen die blauw of zwart schrijft.
- Schrijft netjes en duidelijk. Wat niet leesbaar is word als fout gerekend.
- Een foutief antwoord wordt altijd doorgestreept of tussenhaakjes (..) gezet.
- Het gebruik van correctievloeistof en correctietape is niet toegestaan.

■ Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

□ Open vragen

- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. Alleen de eerste twee redenen kunnen punten opleveren.
- Wanneer bij een vraag een uitleg of verklaring gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze uitleg of verklaring ontbreekt.

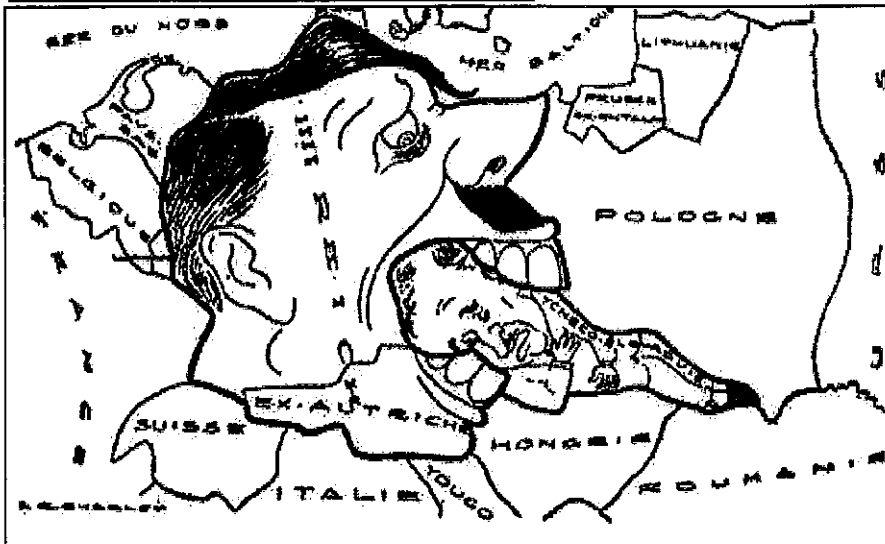
Historische overzicht vanaf 1900.

De Tweede Wereldoorlog 1939-1945

De nazi's kregen vanaf 1930 meer aanhang in Duitsland.

- 1p ■ 1. Wat was volgens de nazi's de oorzaak voor de economische ellende in Duitsland?
- A de Kristalnacht
 - B de Neurenbergse rassenwetten
 - C het Verdrag van Versailles
 - D te weinig levensruimte

Bekijk bron 1 en beantwoord vraag 2.

Bron 1: Europese landkaart vanaf 1939

Bron 1 is een spotprent waarin Hitler het land Tsjechoslowakije 'opeet'.

- 2p □ 2. Welke historische gebeurtenis is in deze politieke prent uitgebeeld?

In 1939 tekenden Hitler en Stalin een niet-aanvalsverdrag.

- 2p □ 3. Schrijf van elk leider één (1) reden op om een niet-aanvalsverdrag met elkaar te sluiten.

De Tweede Wereldoorlog begon met de aanval op Polen. De aanval op Polen was volgens Hitler een reactie op de aanval van het Poolse leger die een dag eerder heeft plaatsgevonden op een Duitse radio station in Gleiwitz.

- 2p □ 4. Was de reden die Hitler gaf voor de Duitse aanval onterecht? Leg je antwoord uit.

Hieronder staan vijf (5) gebeurtenissen vóór het begin van de Tweede Wereldoorlog. Ze staan niet in de juiste chronologische volgorde.

1 Oostenrijk werd aan Duitsland toegevoegd.

2 Hitler neemt het Rijnland in.

3 Duitsland en Rusland tekenen een verdrag om elkaar niet aan te vallen.

4 De nazi's komen aan de macht in Duitsland.

5 Hitler valt Polen aan.

- 1p ■ 5. Welke volgorde is de juiste?

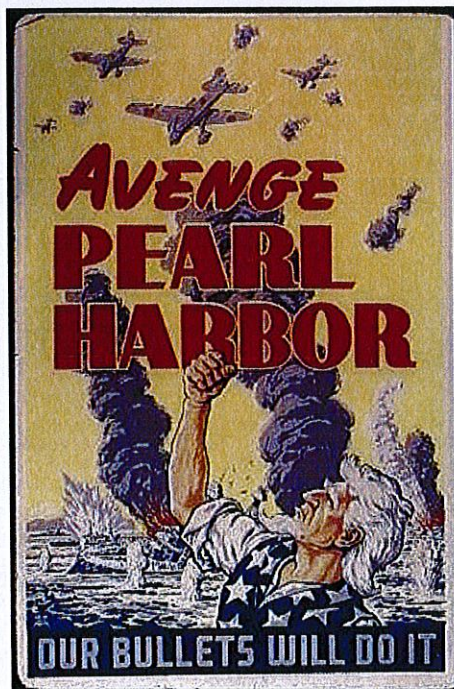
A 3 - 2 - 1 - 5 - 4

B 2 - 4 - 1 - 3 - 5

C 4 - 2 - 1 - 3 - 5

D 1 - 3 - 2 - 5 - 4

Bekijk bron 2 en beantwoord vraag 6.

Vertaling: "Avenge Pearl Harbor" = Neem wraak voor Pearl Harbor.

Vertaling: "Our bullets will do it" = Onze kogels zullen het doen.

Bron 2: Amerikaanse oorlogsposter.

Zulke posters waren vanaf 7 december 1941 in Amerika te zien.

- 2p □ 6. Hebben de Amerikanen uiteindelijk wraak genomen? Leg je antwoord uit.

De slag om Stalingrad was volgens veel historici het keerpunt van de Tweede Wereldoorlog.

- 1p □ 7. Schrijf één (1) oorzaak op waarom Duitsland de slag om Stalingrad niet heeft gewonnen.

Hitler probeerde tijdens de Tweede Wereldoorlog een tweefrontenoorlog te voorkomen.

- 1p □ 8. Wanneer raakte Duitsland toch betrokken bij een tweefrontenoorlog? Leg je antwoord uit.

Bekijk bron 3 en beantwoord vraag 9.

Vertaling: "East meets West" = Het Oosten ontmoet het Westen.

Bron 3: Het Amerikaanse- en Russische leger ontmoeten elkaar in Elbe.

In mei 1945 ontmoeten de Amerikaanse en Russische soldaten elkaar in Elbe Duitsland.

- 1p □ 9. Met welk doel was er een samenwerking tussen de Amerikaanse en Russische soldaten tijdens de Tweede Wereldoorlog?

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden veel Joden vanuit Nederland weggevoerd naar concentratiekampen in Oost-Europa.

- 2p □ 10. Waarom was het voor de Duitsers in Nederland zo makkelijk om de Joodse bewoners op te pakken? Leg je antwoord uit.

Europa en de wereld 1945 - 1989

Na de Tweede Wereldoorlog waren Engeland en Frankrijk geen supermachten meer.

- 1p □ 11. Schrijf hiervoor één (1) reden op.

Bekijk bron 4 en beantwoord vraag 12.

Vertaling: "Food" = Voedsel.

Vertaling: "Berlin" = Berlijn

Vertaling: "The bird watcher"
=De vogel spotter.

Bron 4: De vogel spotter

- 1p ■ 12. Over welke historische gebeurtenis tijdens de Koude Oorlog gaat bron 4?
- A Blokkade van Berlijn
 - B Berlijnse Muur
 - C de IJzeren Gordijn
 - D Warschaupact

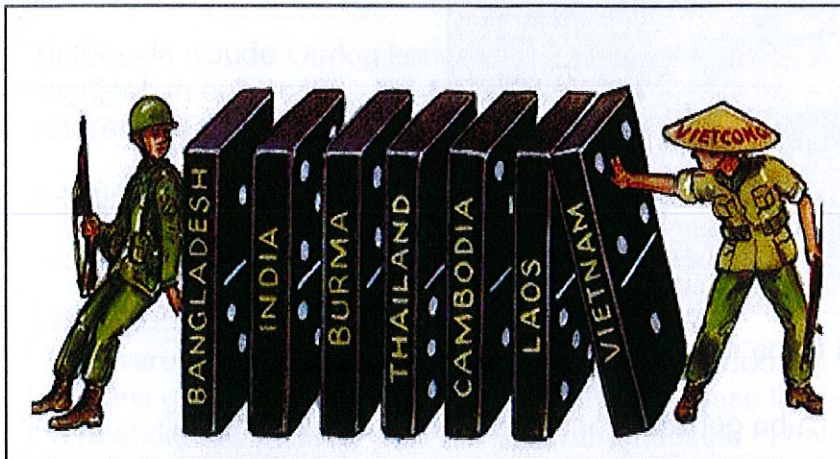
In 1949 werd de NAVO opgericht.

- 1p □ 13. Met welk doel werd de NAVO opgericht in 1949?

De NAVO en Warschaupact zorgden voor een soort gewapende vrede.

- 2p □ 14. Waarom waren deze bondgenootschappen bang om elkaar aan te vallen?

Bekijk bron 5 en beantwoord vraag 15.

Bron 5: Een Amerikaanse soldaat en een communistische Vietcong.
De Vietcong is een communistische verzets- en guerrillagroep in Zuid-Vietnam ten tijde van de Vietnamoorlog.

- 2p □ 15. Leg uit wat de tekenaar met deze spotprent duidelijk wil maken. Gebruik in je antwoordt de rol van zowel de Amerikaanse als de Vietcong soldaat.

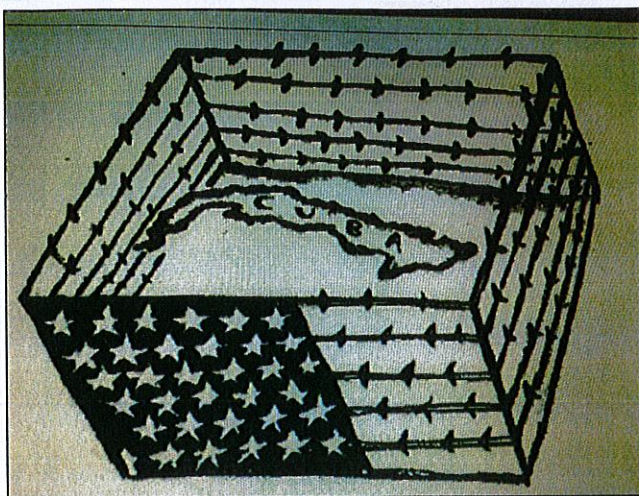
In 1961 begon de regering van Oost-Duitsland met de bouw van de Berlijnse Muur.

- 1p □ 16. Welk sociaal gevolg had het bouwen van de Berlijnse Muur voor de Duitsers?

De Cubacrisis zorgde tijdens de Koude Oorlog voor een grote spanning tussen de twee supermachten.

- 1p □ 17. Wat was de oorzaak van deze crisis?

Bekijk bron 6 en beantwoord vraag 18.

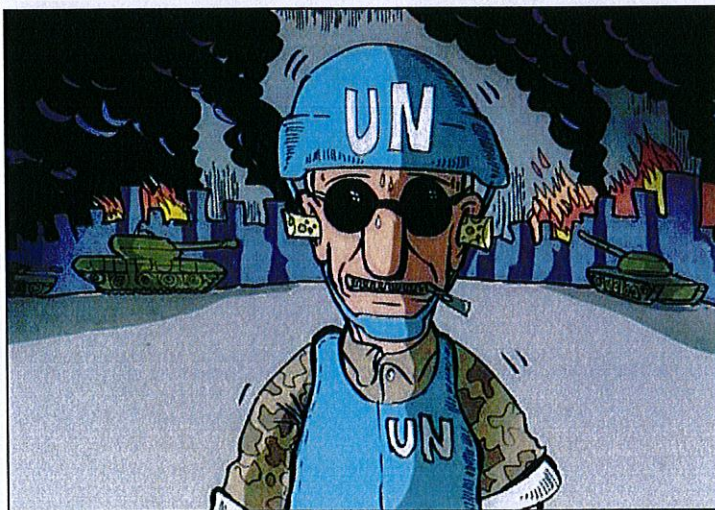
Bron 6: Het eiland Cuba met prikkeldraad eromheen.

De tekenaar heeft Cuba getekend omringd door prikkeldraad.

1p ☐ **18.** Naar welk gebeurtenis verwijst de tekenaar?

1p ☐ **19.** Met welk doel werd de Verenigde Naties(VN) in 1945 opgericht?

Bekijk bron 7 en beantwoord vraag 20.

Vertaling: "UN (United Nations)" = VN (Verenigde Naties).

Bron 7: Een spotprent van een soldaat van de VN.

2p ☐ **20.** Wat is de kritiek van de tekenaar op de Verenigde Naties (VN)? Leg je antwoord uit.

De veiligheidsraad is het hoogste bestuur van de Verenigde Naties(VN). Hier bevinden zich de permanente en niet-permanente leden.

- 2p ☐ **21.** Schrijf twee (2) verschillen op tussen permanente en niet-permanente leden binnen de VN.

Tijdens de Koude Oorlog konden de Verenigde Naties(VN) bijna nooit echt ingrijpen in een conflict. Of de Sovjets of de Amerikanen gebruikten hun vetorecht. Toch heeft de VN in kunnen grijpen in Noord-Korea.

- 2p ☐ **22.** Schrijf op waarom het de VN toch is gelukt om in te grijpen in Noord-Korea.

Lees bron 8 en beantwoord vraag 23.

De zware industrie had tijdens de Tweede Wereldoorlog grote hoeveelheden wapens geproduceerd. Het leek de West-Europese landen in 1951 daarom verstandig om de controle over de zware industrie in handen te geven van een nieuw op te richten organisatie. Daarmee zou het wantrouwen tussen de voormalige vijanden Duitsland en Frankrijk kunnen verdwijnen. Zo hoopte men een herhaling van de Eerste en Tweede Wereldoorlog te kunnen voorkomen.

Bron 8: Europese samenwerking.

- 1p ■ **23.** Over welke internationale organisatie gaat het in bron 8?
- A Europese Economische Gemeenschap (EEG).
 - B Europese Gemeenschap van Kolen en Staal (EGKS).
 - C Europese Unie (EU).
 - D Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO).
- 1p ■ **24.** Welke internationale organisatie uit 1957 zorgde voor de toezicht van kernenergie in Europa?
- A De Euratom.
 - B De Europese Economische Gemeenschap (EEG).
 - C De Europese Gemeenschap van Kolen en Staal (EGKS).
 - D De Verenigde Naties (VN)

Europa en de wereld 1945 - 1989

Gorbatsjov werd in 1985 leider van de Sovjet-Unie. Hij probeerde de Sovjet-Unie te veranderen door de economie te hervormen. Hij riep op tot glasnost.

- 1p ☐ **25.** Wat bedoelde Gorbatsjov met Glasnost?

Gorbatsjov wilde het communisme verbeteren. Dat noemde hij perestrojka. Die hervormingen waren volgens hem nodig.

- 2p □ 26. Schrijf twee (2) redenen op waarom Gorbatsjov vond dat deze hervormingen erg nodig waren.

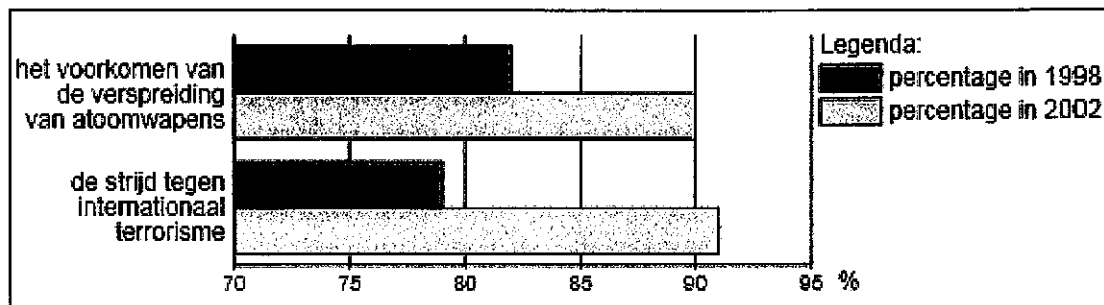
De Sovjet-Unie had grote financiële tekorten aan het einde van de Koude Oorlog.

- 1p ■ 27. Wat was de belangrijkste oorzaak hiervoor?
- A De bewapeningswedloop
 - B Europese Economische Gemeenschap (EEG)
 - C Perestrojka
 - D Veiligheidsraad

Het herstellen van de economische situatie in de Oostbloklanden na het einde van het communisme was moeizaam.

- 2p □ 28. Wat was de oorzaak dat Oost-Duitsland zijn economie makkelijker kon herstellen dan de andere voormalige Oostbloklanden?

Bekijk bron 9 en beantwoord vraag 29.

Bron 9: Het voorkomen van atoomwapens en de strijd tegen terrorisme.

- 1p ■ 29. Welke gebeurtenis is een verklaring voor de verandering in bron 9?
- A De aanslagen van 11 september in New York.
 - B De Cubacrisis.
 - C De oorlog in Vietnam.
 - D De val van de Berlijnse Muur.

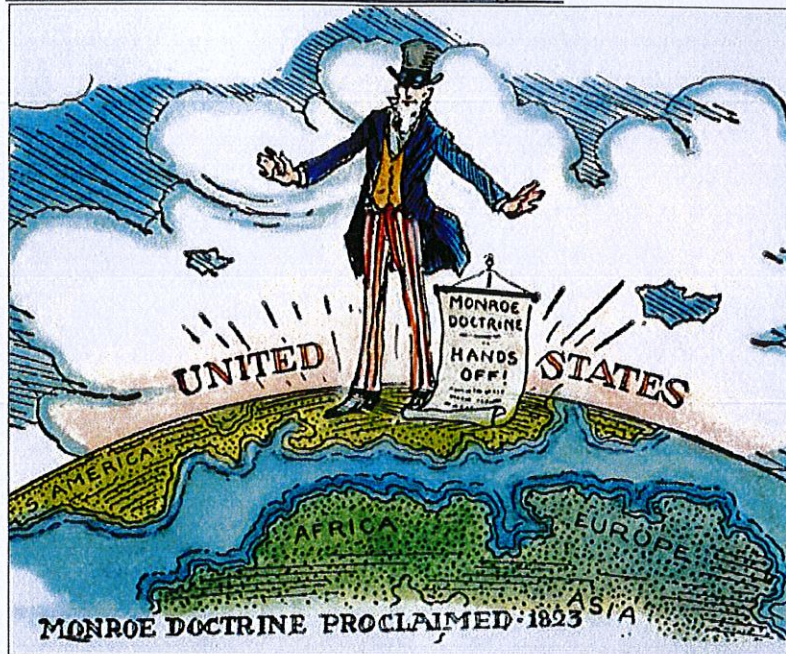
Staat en natie.

Latijns-Amerika

Tijdens de kolonisatie leefden er in Latijns-Amerika verschillende etnische groepen en creoolse groepen.

- 2p □ 30. Behoren de criollo tot een etnische groep of tot de creoolse groep? Leg je antwoord uit.
- 2p ■ 31. Maak de juiste combinaties. Schrijf alleen de goede combinaties van letters en cijfers op je antwoordblad.
A Mesties	1. nakomeling van een Amerindiaanse en een zware ouder
B Criollo	2. nakomeling van een blanke en een zwarte ouder
C Zambo	3. nakomeling van een blanke en een Amerindiaanse ouder
D Mulat	4. een in Latijns- Amerika geboren nakomeling van Spaanse ouders
- 1p □ 32. Welk economisch gevolg had de kolonisatie van de Latijns-Amerikaanse landen voor de Europese koloniale machthebbers?
- Simon Bolivar kende geen grenzen tussen de Latijns-Amerikaanse landen.
- 1p □ 33. Hoe wilde Simon Bolivar bereiken dat er na de onafhankelijkheidsoorlog geen grenzen zullen ontstaan binnen Latijns-Amerika?
- 1p ■ 34. Wat wilden de Caudillos bereiken?
- A Democratie en vrijheid
 - B Een nieuw parlement
 - C Macht en aanzien
 - D Natievorming

Bekijk bron 10 en beantwoord vraag 35.

Vertaling:

"United States" = De Verenigde Staten.

Vertaling:

"Monroe Doctrine Hands off" = Monroe Doctrine Blijf met je handen er van af.

Bron 10: Monroe Doctrine

- 1p ☐ 35. Wat wil de tekenaar met deze spotprent duidelijk maken?

De inheemse bevolking en de afstammelingen van Afrikaanse slaven werden na de dekolonisatie van Latijns-Amerika uitgesloten van de natievorming.

- 1p ☐ 36. Schrijf één (1) reden op waarom de inheemse bevolking en de afstammelingen van Afrikaanse slaven niet meededen aan de natievorming van het land.

Na de dekolonisatie bleef de economische ontwikkeling van Latijns-Amerika achter.

- 2p ☐ 37. Schrijf hiervoor twee (2) redenen op.

- 1p ☐ 38. Leg het verband uit tussen de industrialisatie van Aruba en de regeerperiode van de 'caudillo' Juan Vicente Gómez in Venezuela.

Na de Tweede Wereldoorlog begon de VS, ondanks het non-interventiebeleid, zich toch te bemoeien met de Latijns-Amerikaanse binnenlandse politiek.

- 1p ☐ 39. Schrijf één (1) argument hiervoor op.

Het Midden-Oosten

Bekijk bron 11 en beantwoordt vraag 40.

Joodse synagoge in New York

Joodse synagoge op Curaçao

Joodse gemeenschap in de Oekraïne

Portugese synagoge Amsterdam

Bron 11: De Joodse diaspora.

- 2p □ 40. Leg uit wat de vier (4) plaatjes in bron 11 te maken hebben met de diaspora.

De Arabische taal speelde een belangrijke factor bij het onafhankelijkheidsgevoel van de Arabieren.

- 1p ■ 41. Welk begrip past het best hierbij?
- A diaspora
 - B nationalisme
 - C theocratie
 - D zionisme

- 1p ☐ 42. Welk religieus motief hebben de Joden om terug te keren naar Israël?

De Verenigd Koninkrijk beloofde de Arabische nationalisten dat ze onafhankelijkheid zouden krijgen na de Eerste Wereldoorlog.

- 1p ☐ 43. Met welk doel werden de Arabische nationalisten onafhankelijkheid beloofd door het Verenigd Koninkrijk?

- 2p ☐ 44. Wat is de directe aanleiding voor de Arabisch-Israëlische oorlog van 1948?

In 1964 werd de PLO, met hulp van de Arabische landen, opgericht.

- 1p ☐ 45. Wat was het doel voor het vormen van de PLO?

Sinds de oprichting van de staat Israël worden ze gesteund door de VS.

- 1p ☐ 46. Welk voordeel zag de Verenigde Staten om dit te doen?

- 2p ☐ 47. Schrijf twee (2) redenen op waarom de OPEC-landen de oliecrisis veroorzaakten.

In 1973 was Aruba bijna geheel afhankelijk van de olie. Ook voor Aruba had de oliecrisis grote gevolgen. De oliecrisis had voor- en nadelen voor Aruba.

- 2p ☐ 48. Schrijf één (1) voordeel en één (1) nadeel op.

Bekijk bron 12 en beantwoord vraag 49.

Bron 12: Camp David-akkoorden in 1978.

- 2p ☐ 49. Welke twee (2) afspraken werden hier door Israël gemaakt?

Historische gebeurtenissen tijdens het Midden-Oosten conflict.

- 1 Olieboycot van de VS en Nederland.
- 2 Balfour-verklaring opgesteld door Arthur James Balfour.
- 3 Zesdaagse oorlog gewonnen door Israël.
- 4 Aanslag gepleegd door Osama Bin Laden in de VS.
- 5 Camp David-Akkoorden door Amerikaanse president Carter tussen de Egyptische president en Israëlische premier.

- 1p □ 50. Zet de bovenstaande historische gebeurtenissen in de juiste tijdsvolgorde.

Osama Bin Laden was de leider van Al Qaida. Hij vond dat het een plicht was voor iedere moslim om een Amerikaan te doden. Osama vond ook dat door de aanslag in New York de Verenigde Staten hun verdiende loon hadden gekregen.

- 2p □ 51. Schrijf twee (2) redenen van Osama Bin Laden op waarom hij dit vond.

Eén van de redenen waarom de Verenigde Staten Irak in 2003 had aangevallen was dat Irak in het geheim massavernietigingswapens maakte.

- 1p □ 52. Was de aanval op Irak in 2003 door de Verenigde Staten uiteindelijk verantwoord? Leg je antwoord uit.

ARUBA

MAVO
2016

Tijdvak-1
30 MEI
07.30 - 10.00

GESCHIEDENIS

Werkblad

Naam:
Examen nummer:

aantal
punten

Dit werkblad bestaat uit 7 bladzijden.

1. _____

2. _____

3. Hitler: _____
Stalin: _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

12. _____

13. _____

14. _____

15. Amerikaanse soldaat: _____

Vietcong soldaat: _____

16. _____

17. _____

18. _____

19. _____

20. De kritiek van de tekenaar is _____,
want in bron 7 is te zien dat _____

21. 1. _____

2. _____

22. _____

23. _____

24. _____

25. _____

26. 1. _____

2. _____

27. _____

28. _____

29. _____

30. _____

31. _____

32. _____

33. _____

34. _____

35. _____

36. _____

37. 1. _____
2. _____

38. _____

39. _____

40. _____

41. _____

42. _____

43. _____

44. _____

45. _____

46. _____

47. 1. _____
2. _____

48. Voordeel: _____

Nadeel: _____

49. 1. _____
2. _____

50. _____

51. 1. _____
2. _____

52. _____

ARUBA

MAVO
2016

Tijdvak-1
30 Mei
07.30 – 10.00

GESCHIEDENIS

Correctie voorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling voor het schooljaar 2015 - 2016

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de volgende regels.

Voor de beoordeling zijn de volgende regels van belang:

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.
2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het werk aan de gecommiteerde.
3. De gecommiteerde beoordeelt het zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur in.
4. Indien de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommiteerde deze bij hun beoordeling toe.
5. Indien voor een vak twee of meer examineratoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de behaalde scores per vraag. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de gecommiteerden. De voorzitter van de gecommiteerden kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examinerator en de eerste gecommiteerde.
6. De examinerator en gecommiteerde drukken hun beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal aan de hand van de omzettingstabel. De examinerator en gecommiteerde vermelden de door hen toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.
7. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het schriftelijk examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examinerator en de gecommiteerde ondertekenen de lijst.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende regels van toepassing:

- 1 De examiner tikt in de digitale versie van het scoreblad, verstrekt door het Examenbureau, de namen en/of nummers van **alle kandidaten** en het aan iedere kandidaat toegekende aantal scorepunten per vraag.
2. Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die **geen gehele getallen** zijn, of een **score minder dan 0** zijn **niet toegestaan**.
3. Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
4. Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de letter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer

dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.

5. Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
6. Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
7. Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau. Het is **niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel**. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
8. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
9. Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur of een door hem aangewezen persoon stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 Het Examenbureau heeft de correctievoorschriften vastgesteld. De corrector mag **niet afwijken van het correctievoorschrift**.

NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

NB3 Als het Examenbureau vaststelt dat een (centraal) examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld in een erratum naar de directeur van de scholen gestuurd.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In geval dat het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen. In dat geval houdt het Examenbureau bij de vaststelling van de cesuur/N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen **kunnen maximaal 73 scorepunten worden behaald.**

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld.

1. De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.
2. Indien in een antwoord 'voorbeeld van een juist antwoord' staat, bevat het antwoord **voorbeelden** van juiste antwoorden. Het is **geen** opsomming van alle denkbare juiste antwoorden.

4 Het beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Deel-scores
-------	----------	-------------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend

Titel/opgave

1 C

2 **maximumscore 2**
Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het inlijven van geheel Tsjechoslowakije/
- Het innemen van Sudetenland.

3 **maximumscore 2**
Hitler wilde een tweefrontenoorlog voorkomen.
Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Stalin was nog niet klaar om een oorlog te voeren tegen Duitsland/
- Stalin was wantrouwig tegenover het Westen/
- Stalin was door het Westen niet uitgenodigd om deel te nemen aan de conferentie van Munchen.

4 **maximumscore 2**
Ja, want Hitler liet het Duitse radiostation zelf aanvallen om dit te gebruiken als reden om Polen aan te vallen.

Opmerking:
De maximumscore mag alleen toegekend worden als beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

5 C

Vraag	Antwoord	Deel- scores
6	<p>maximumscore 2</p> <p>Ja,</p> <p><i>Voorbeeld van een juist antwoord/uitleg is:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De VS gooiden atoombomben op Japan/ - De VS is één van de landen die de Tweede Wereldoorlog heeft gewonnen en Japan is één van de landen die de Tweede Wereldoorlog heeft verloren. <p><i>Opmerking:</i> De maximumscore mag <u>alleen</u> toegekend worden als beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</p>	
7	<p>maximumscore 1</p> <p><i>Voorbeeld van een juist antwoord is:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De winter kou speelde een belangrijke rol voor de vernedering van Duitsland/ - De Duitse troepen misten de uitrusting voor het doorstaan van de Russische winter, die een ramp werd voor het Duitse leger/ - Het Duitse leger kon niet meer via lucht- noch landtransport worden bevoorrad. 	
8	<p>maximumscore 1</p> <p><i>Voorbeeld van een juist antwoord/uitleg is:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vanaf D-day/ - Vanaf de landing van de geallieerden op de stranden van Normandië (Frankrijk)/ - Vanaf operatie barbarosa (aanval op de SU). 	
9	<p>maximumscore 1</p> <p>Om samen te vechten tegen de gemeenschappelijke vijand: Hitler/Duitsland.</p>	
10	<p>maximumscore 2</p> <p>Door het uitgebreide Nederlandse bevolkingsregister. De Duitsers wisten precies waar de Joden woonden.</p>	

Vraag	Antwoord	Deel- scores
11	<p>maximumscore 1</p> <p><i>Voorbeeld van een juist antwoord is:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Engeland en Frankrijk verloren hun koloniën in Azië en Afrika/ - Engeland en Frankrijk bleken niet zonder de hulp van de SU en de VS te kunnen/ - Zowel de VS als de SU beschikten over atoomwapens. 	
12	A	
13	<p>maximumscore 1</p> <p>Als een lid van de NAVO werd aangevallen dan zouden de andere leden deze land beschermen tegen een communistisch aanval.</p>	
14	<p>maximumscore 2</p> <p>De bondgenootschappen wisten dat een rechtstreekse oorlog tussen hen, in een vernietiging van allebei de partijen zou eindigen.</p>	
15	<p>maximumscore 2</p> <p><u>Amerikaanse soldaat:</u></p> <p><i>Voorbeeld van een juist antwoord/uitleg is:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Het voorkomen dat Vietnam en de anderen landen communistisch worden door het bestrijden van de Vietcong in Vietnam/ - De Amerikanen gebruiken het containment politiek om het communisme tegen te houden. <p><u>Vietcong soldaat:</u></p> <p><i>Voorbeeld van een juist antwoord/uitleg is:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Eerst van Vietnam een communistisch land maken met de hoop dat de andere landen ook zullen volgen/ - Het domino-effect: als één land communistisch wordt dan zullen de anderen gauw volgen (als domino stenen omvallen). 	<p>1</p> <p>1</p>
16	<p>maximumscore 1</p> <p>Het van elkaar scheiden van families.</p>	
17	<p>maximumscore 1</p> <p>De SU plaatste kernraketten op Cuba die een bedreiging vormde voor de VS.</p>	

Vraag	Antwoord	Deel- scores
41	B	
42	maximumscore 1 Volgens het heilige boek van de Joden is het de bedoeling van God dat de Joden terugkeren naar het Heilige Land.	
43	maximumscore 1 Om het Ottomaanse Rijk te verzwakken tijdens de Eerste Wereldoorlog.	
44	maximumscore 2 Ben Goerion riep de Joodse staat Israël uit.	
45	maximumscore 1 De Palestijnen een eigen land te bezorgen.	
46	maximumscore 1 De VS wilt een bondgenoot hebben in het Midden-Oosten omdat ze veel olie kopen van de omliggende landen.	
47	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> - Ze wilden de Westerse landen terugpakken voor hun steun aan Israël in de Yom Kippoeroorlog. - Sinds de Tweede Wereldoorlog was de olieprijs nauwelijks gestegen. Minder olie op de markt terwijl de vraag hetzelfde bleef zou de prijs per vat flink opdrijven. 	1 1
48	maximumscore 2 <u>Voordeel:</u> Veel Venezolanen gaven hun geld uit aan inkopen op Aruba. <u>Nadeel:</u> Lago werd steeds onrendabeler, omdat er minder olie geraffineerd werd.	1 1
49	maximumscore 2 <ol style="list-style-type: none"> 1. Israël beloofde Egyptische grondgebied terug te geven. 2. Israël beloofde autonomie aan de Palestijnen in de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever. 	1 1 1

Vraag	Antwoord	Deel- scores
50	<p>maximumscore 1 2 – 3 – 1 – 5 – 4</p> <p><i>Opmerking:</i> <i>Er is maar één juiste volgorde.</i></p>	
51	<p>maximumscore 2 <i>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn twee van de volgende:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Westerse inmenging in de Islamitische wereld/ - Inwoners van de Verenigde Staten leefden niet volgens de richtlijnen van de Islam/ - De Verenigde Staten steund Israël in hun strijd tegen de Palestijnen. <p><i>Per juist antwoord</i></p>	1
52	<p>maximumscore 1 Nee, <i>Voorbeeld van een juist antwoord/uitleg is:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De Amerikanen zochten naar vernietigingswapens maar hebben nooit iets gevonden/ - Het bleek dat het een door de Amerikanen verzonnen verhaal was die als excuus moest dienen om Irak binnen te vallen. <p><i>Opmerking:</i> <i>De maximumscore mag <u>alleen</u> toegekend worden als beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i></p>	

5 Inzenden scores

De examiner verwerkt **na de eerste correctie** de scores van **alle kandidaten** in alfabetische volgorde in de digitale versie van het scoreblad. Dit scoreblad wordt door het Examenbureau verstrekt.

De examiner mailt dit ingevulde **voorlopige scoreblad**, nog **voordat het werk naar de gecommiteerde wordt gestuurd**, naar het Examenbureau.

Nadat de bespreking van het werk met de gecommiteerde heeft plaatsgevonden, past de examiner het voorlopige scoreblad aan en stuurt deze **definitieve versie** naar het Examenbureau.

Het Examenbureau analyseert de scores en **stelt de definitieve cesuur/N-term vast**.

Na vaststelling **ontvangen de directeurs van de scholen de omzettingstabel** voor het desbetreffende vak van het Examenbureau.

6 Bronvermeldingen

bron 1	http://ukrmap.su/en-wh10/254.html
bron 2	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Avenge_Pearl_Harbor-Our_Bullets_Will_Do_It.jpg
bron 3	http://www.corbisimages.com/stock-photo/rights-managed/BE029154/russian-and-us-soldier-shake-hands
bron 4	http://www.johndclare.net/cold_war9.htm
bron 5	http://www.globalsecurity.org/military/ops/vietnam2-domino-theory.htm
bron 6	http://excomm.weebly.com/event.html
bron 7	http://pakistan-harunyahya.blogspot.com/2014/01/the-un-must-stop-deaths-in-syria.html
bron 8	http://static.examenblad.nl/9336109/d/ex2009/913-0125-a-gt-1-b.pdf
bron 9	http://static.examenblad.nl/9336114/d/ex2014/gt-0125-a-14-1-b.pdf
bron 10	www.socialstudiesforkids.com
bron 11	www.bijbelseplaatsen.nl , www.curacao-travelguide.com ,
www.portugesesynagoge.nl
bron 12	http://edition.cnn.com/2013/09/03/world/meast/oslo-accords-fast-facts/